

Aan de leden van Provinciale Staten van Noord-Holland**Datum ingekomen vragen** : 1 april 2021**Datum GS-besluit** : 11 mei 2021**Vragen nr. 39**

Vragen van de heer dr.ir. **E.M.A. Smaling** (SP) over De investeringen van de provincie Noord-Holland om de stikstofuitstoot van de agrarische sector terug te dringen.

De voorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland deelt u overeenkomstig het bepaalde in artikel 45 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten mede, dat op 1 april 2021 door het lid van Provinciale Staten, de heer dr.ir. **E.M.A. Smaling** (SP), de volgende vragen bij Gedeputeerde Staten zijn ingekomen.

INLEIDING VRAGEN

Het journalistieke onderzoeksplatform Investico deed onderzoek¹ naar de uitstoot van stikstof door de landbouw.² Dit kwam uitgebreid in de media. Het onderzoek besloeg de periode van 2010 tot en met 2018. Uit het onderzoek bleek dat sinds 2010 de uitstoot door de landbouw stabiel bleef, ondanks alle investeringen die er waren gedaan op het gebied van innovatie. De uitstoot is stabiel, maar metingen in de lucht duiden zelfs op méér stikstof afkomstig uit de landbouw. In 2018, het meest recente jaar waarvoor RIVM cijfers publiceerde, was de stikstofneerslag uit ammoniak bijna en kwart hoger dan in 2010. De veehouderij is veruit de belangrijkste bron van ammoniak. Sinds 2009 besteedde het Rijk 580 miljoen euro aan emissiereducerende technieken in de veehouderij. Provincies legden nog eens minstens 180 miljoen euro bij, blijkt uit de inventarisatie van Investico. Noord-Holland werd door Investico niet benaderd voor hun onderzoek.

VRAGEN INCLUSIEF BEANTWOORDING GEDEPUTEERDE STATEN**Vraag 1:**

Is de stikstof (ammoniak)uitstoot door de landbouw ook in Noord-Holland sedert 2010 stabiel gebleven? Kunt u ons hiervan de cijfers/grafieken/tabellen leveren?

Antwoord 1:

Nee, sinds 2010 is de ammoniakuitstoot door de landbouw in Noord-Holland toegenomen. Zo is met het National Emission Model for Agriculture berekend dat in 2018 in Noord-Holland 7,8% (zo'n 600.000 kg) meer ammoniak is uitgestoten vanuit de landbouw dan in 2010 (bron: www.emissieregistratie.nl).

¹ <https://www.platform-investico.nl/artikel/miljoenen-subsidie-doen-uitstoot-niet-dalen-geannoteerd-verhaal/>

² <https://www.platform-investico.nl/artikel/landbouw-stoot-na-760-miljoen-subsidie-nog-evenveel-stikstof-uit/>

Bijna twee derde van de ammoniakemissie in Noord-Holland is in 2018 afkomstig van de melkveehouderij. De stijging van de ammoniakuitstoot in Noord-Holland tussen 2010 en 2017 is voor de helft afkomstig door een stijging van het aantal dieren (door afschaffen van het melkquotum) en de andere helft wordt veroorzaakt door een hogere stikstofproductie per dier per jaar als gevolg van hogere gemiddelde melkproductie en daarmee samenhangende hogere voederbehoefte (bron:

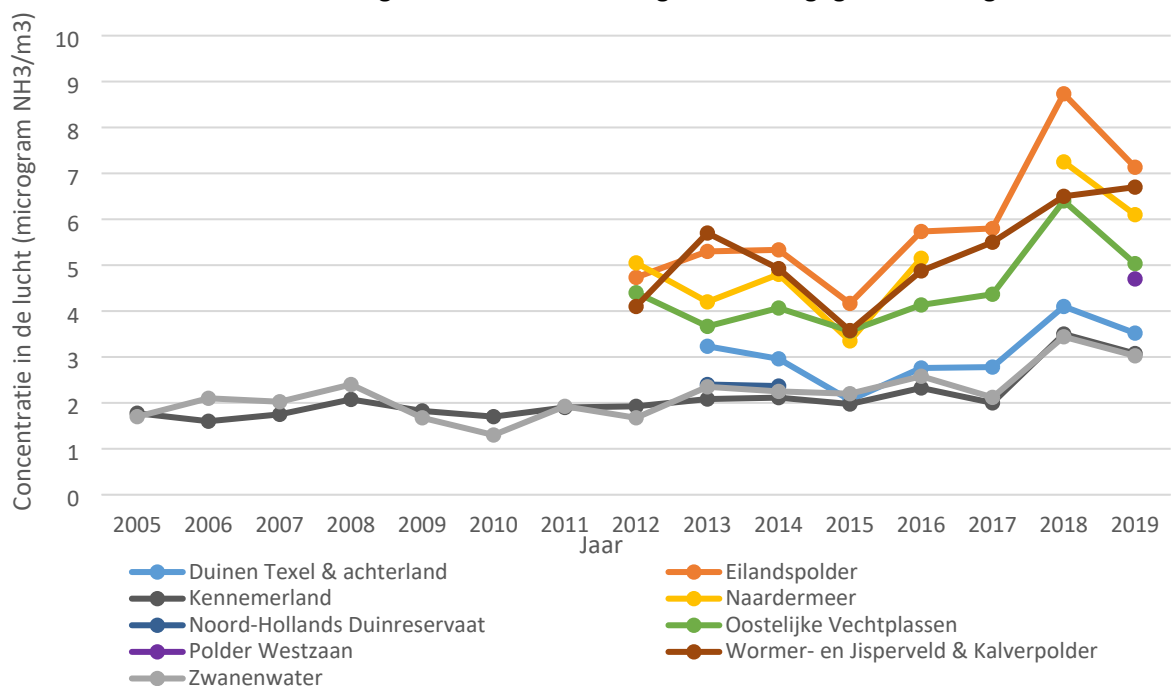
<https://www.agrimatie.nl/PublicatieRegio.aspx?subpubID=2518§orID=7229&themaID=2282&indicatorID=2007>)

Vraag 2:

Zijn in Noord-Holland metingen gedaan, waaruit blijkt dat er sedert 2010 zelfs meer stikstof/ammoniak werd uitgestoten dan berekend? Hoeveel procent hoger was de gemeten ammoniakuitstoot door de landbouw in 2018 ten opzichte van 2010?

Antwoord 2:

Het RIVM meet op diverse plekken in Nederland de concentratie ammoniak in de lucht en neerslag (depositie) van ammoniak. Een deel van deze meetlocaties ligt in Noord-Holland, zo wordt met het Meetnet Ammoniak in Natuurgebieden de ammoniakconcentratie in de lucht in onze natuurgebieden gemeten (zie meetresultaten weergegeven in jaargemiddelden per gebied in onderstaande grafiek, bron: <https://man.rivm.nl/#detailpopup>). Met behulp van deze meetpunten worden modelberekeningen gemaakt voor ammoniakconcentratie in de lucht en ammoniakneerslag over heel Nederland. Metingen tonen echter niet wat de sector of provincie van herkomst is van ammoniak, met andere woorden: de bronnen van deze uitstoot (emissiebronnen). Daarvoor worden gegevens van alle bronnen in Nederland verzameld op www.emissieregistratie.nl. Daarmee wordt bijvoorbeeld berekend hoeveel ammoniak uitgestoten wordt vanuit landbouw (zie antwoord op vraag 1). Het artikel Investico stelt dat de herkomst van ammoniak vanuit de landbouw groter is dan berekeningen met die gegevens weergeven.

Vraag 3:

Wat is het bedrag dat Noord-Holland sedert 2009 aan subsidies uitgifte voor emissiereducerende technieken voor de veehouderij? Is uw indruk dat als gevolg van de subsidies de uitstoot van stikstof/ammoniak door de landbouw substantieel verminderd is ten opzichte van de situatie zoals die geweest zou zijn zonder emissiereducerende technieken? Kunt u dit met cijfers aantonen en wilt u die cijfers aan Provinciale Staten leveren?

Antwoord 3:

Wij hebben vanaf 2016 in totaal circa € 1.323.805,- aan subsidies verleend op grond van het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3). Het betreft 32 subsidies voor het onderdeel Jonge Landbouwers en 4 voor het onderdeel investeringen voor innovaties. Deze POP3 maatregelen zijn gericht op brede integrale verduurzaming en niet uitsluitend op investeringen in stikstofemissiereducerende technieken. Vóór 2016 hebben wij hiervoor geen subsidie verleend, omdat deze onderdelen door het Rijk werden uitgevoerd.

Wij hebben geen berekening van de emissiereductie, een ondernemer kan echter enkel een subsidieaanvraag doen voor een investering die leidt tot een emissiereductie ten opzichte van de techniek met de hoogste toegestane emissiefactor volgens de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav). Op basis hiervan is het aannemelijk dat door deze investeringen de uitstoot van ammoniak wordt gereduceerd ten opzichte van de oude situatie.

Vraag 4:

Is, wat u betreft, het subsidiëren van emissiereducerende technieken in de veehouderij zinloos geweest? Bent u met de SP van mening dat alleen een substantiële verkleining van de Noord-Hollandse veestapel zal leiden tot een stikstofreductie die de Noord-Hollandse natuur en biodiversiteit niet meer belast?

Antwoord 4:

Nee, wij zijn niet van mening dat emissiereducerende technieken zinloos zijn geweest. Wij zijn van mening dat de stikstofreductiedoelen die de provincie Noord-Holland zichzelf heeft gesteld alleen haalbaar zijn als alle middelen worden ingezet. Hoe minder reductie behaald kan worden met emissiereducerende technieken hoe meer andere maatregelen er nodig zijn zoals verplaatsing van een activiteit en verkleining van de veestapel. Er zijn plekken waar agrariërs nodig zijn voor beheer van onze natuurgebieden. Verkleining van de veestapel is een van de knoppen waaraan het Rijk kan draaien.

Vraag 5:

Bent u het met de SP eens dat de aanpak van emissiereducerende technieken uit de 'strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek 2021-2022' moet worden geschrapt? Dit omdat emissiereducerende technieken nauwelijks tot niets uitrichten.

Antwoord 5:

Nee, wij zijn het niet eens dat emissiereducerende technieken op voorhand een uitgesloten maatregel moeten zijn. Wij voelen niet de luxe om in een tijd waarin de kritische depositiewaarde op tal van kwetsbare gebieden fors overschreden wordt en er schaarste is aan ontwikkelruimte voor belangrijke ontwikkelingen in de provincie, bij voorbaat mogelijkheden tot reductie uit te sluiten. Wel zijn wij van mening dat daar waar ingezet wordt op emissiereducerende technieken

moet worden afgewogen of dergelijke maatregelen effectief en efficiënt zijn. Dit binnen de mogelijkheid van geldende wet- en regelgeving.

Vraag 6:

Op 18 maart 2021 is volgens onze eerdere informatie een lijst bekendgemaakt met de agrarische bedrijven zonder natuurvergunning. Wilt u deze lijst ter beschikking stellen aan Provinciale Staten, zodat zij kunnen meebeslissen over de stikstofreductie in de landbouw?

Antwoord 6:

Wij begrijpen van u dat u doelt op agrarische bedrijven die in het verleden een PAS-melding hebben gedaan. Dit zijn activiteiten waarmee nauwelijks te sturen is op stikstofreductie, omdat deze heel weinig stikstofdepositie veroorzaken op stikstofgevoelige N2000-gebieden. Onder het Programma Aanpak Stikstof was het namelijk wat betreft stikstofdepositie voldoende om een PAS-melding te doen in plaats van een natuurvergunning voor alleen activiteiten waarvan de stikstofdepositie de toenmalige grenswaarde van 1 mol/hectare per jaar niet overschreed. Om stikstofdepositie te reduceren richten wij ons juist op activiteiten die veel stikstofdepositie veroorzaken. Sinds het vallen van het PAS zoekt het Rijk naar stikstofreductiemaatregelen om PAS-meldingen mee te legaliseren.